

Workshop tuinontwerp

Deel 2

Invulling van de tuin

Doel van deze voormiddag

- **Vlekkenplan verder afstemmen**
 - **Invulling van dit plan =**
 - Beplanting
 - Ondergrond
 - Materialenkeuze
- alle handvaten om dit zelf te kunnen doen.

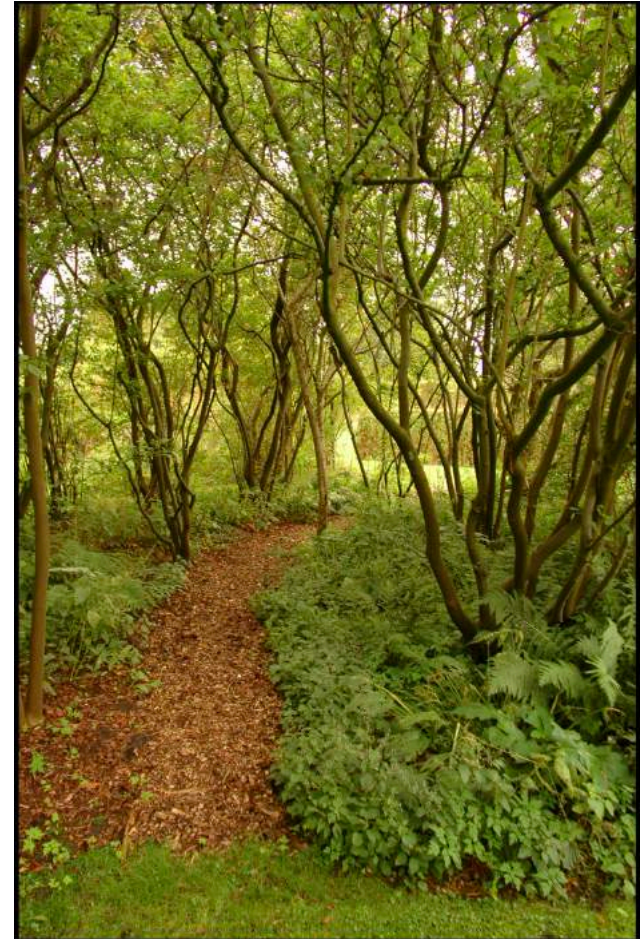
Een tuin
ontwerpen
is een
wonderlijk
groeiproces!

Voorzie voldoende plaats voor planten

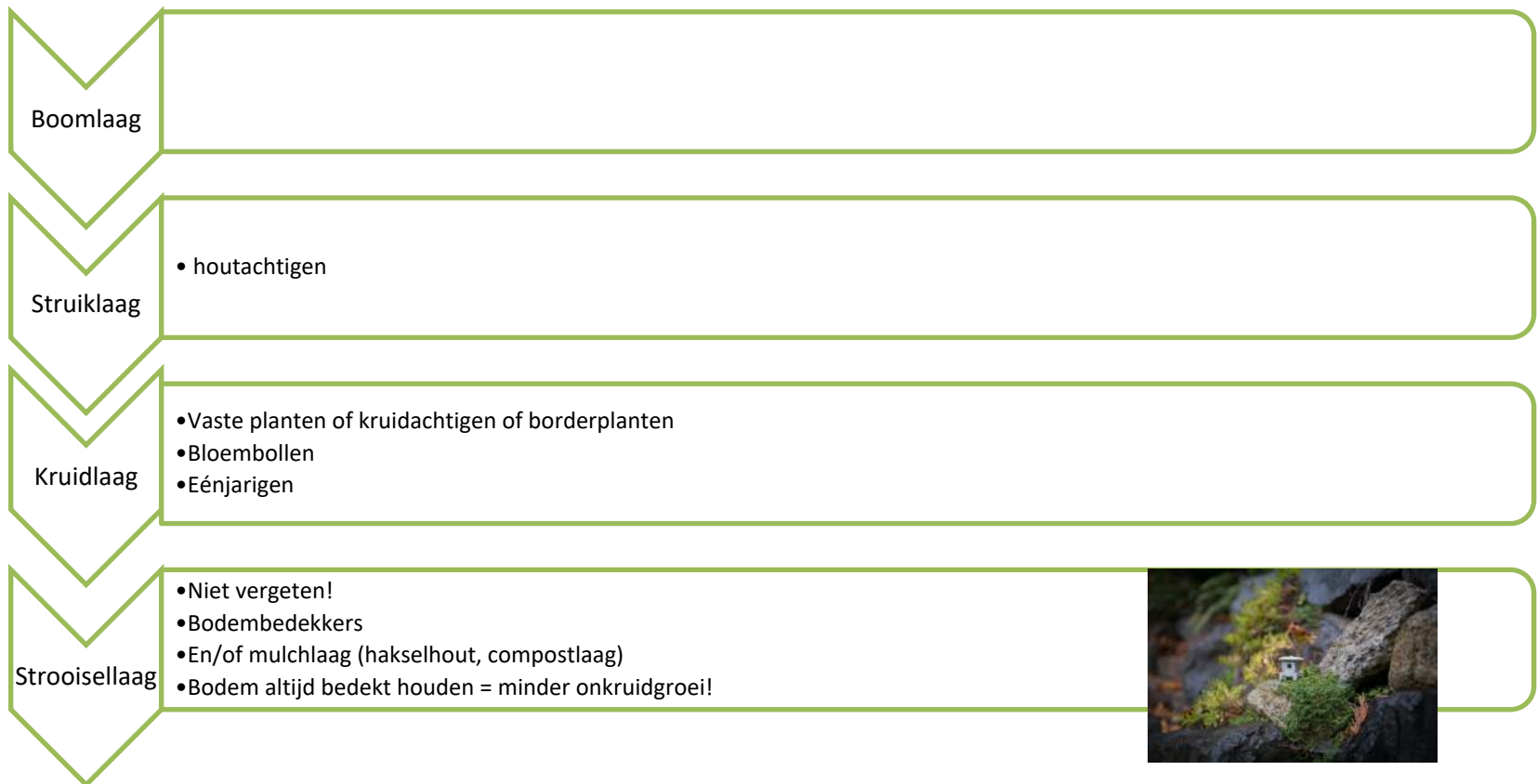
→ Planten doen een tuin leven!

Denk aan gelaagdheid

- Een natuurlijke opbouw van planten=
 - Alle lagen aanwezig
 - In de juiste volgorde
 - Ook in heel kleine tuin mogelijk zonder boomlaag
- Ecologische meerwaarde
 - voor max. variatie op kleine opp
 - Voor dieren, insecten, ...
- Schoonheid
- Functioneel
 - minder onderhoud
 - Zo weinig mogelijk bodembewerking (spitten, wieden, ...)
 - = meewerken met de natuur

Denk aan gelaagdheid

Geef voorrang aan inheemse soorten

- Ecologische meerwaarde voor dieren
- Dragen bij tot ecosysteem
- Hoe ver ga je?

Lijstje groenblijvende planten

- ~~Buxus: buxusmot!~~ → alternatieven:
 - Osmanthus soorten
 - Lonicera nitida
 - Ilex crenata 'Dark Green' (Japanse hulst)
- Groenblijvende clematis soorten (klimplant)
- Altijdgroene schermen:
 - Naaldbomen
 - Taxus
 - Photinia
 - Prunus lusitanica 'Angustifolia' (Portugese laurier)
 - Viburnum tinus, V. davidii, V. burkwoodii (sneeuwbal)

Mooie silhouetten

Natuurlijke habitus

Juiste plant op de juiste plaats

- Welke bodem?
- Vochtgehalte?
- Zon/schaduw?

Border opbouw

- Gelaagdheid
- Plantencombinaties
- Concurrentiekracht
- TIP: Niet té veel soorten per oppervlakte

Denk ook verticaal!

Klimplanten maken grijze gevel groen!

- Sterke groeiers: kiwi, hop
- Mooie bloeiers: alpenbosrank (*Clematis macropetala*), klimhortensia (schaduw), winterjasmijn, klimaugurk (*Akebia quinata*)
- Mooie herfstverkleuring: wingerd
- Lekker: druivelaar (*Vitis vinifera*) (zon), doornloze braam (*Rubus fruticosus* 'Thornless evergreen')
- Moestuin: Oost-indische kers, (peul)erwten, boontjes

Het is nu
tijd om
vruchten
te
plukken.

Akebia quinata

Clematis macropetala

A collection of art supplies is scattered on a light-colored surface. In the top left, there are several small rectangular paper scraps with watercolor washes in shades of purple, grey, and blue. Below these, there are four pencils: two grey, one white, and one yellow. To the left of the pencils are four small orange paper clips. In the bottom left, there are more paper scraps, including one with a gold leaf pattern and another with a blue watercolor wash.

Kleur

Welke kleuren wil jij in je tuin?

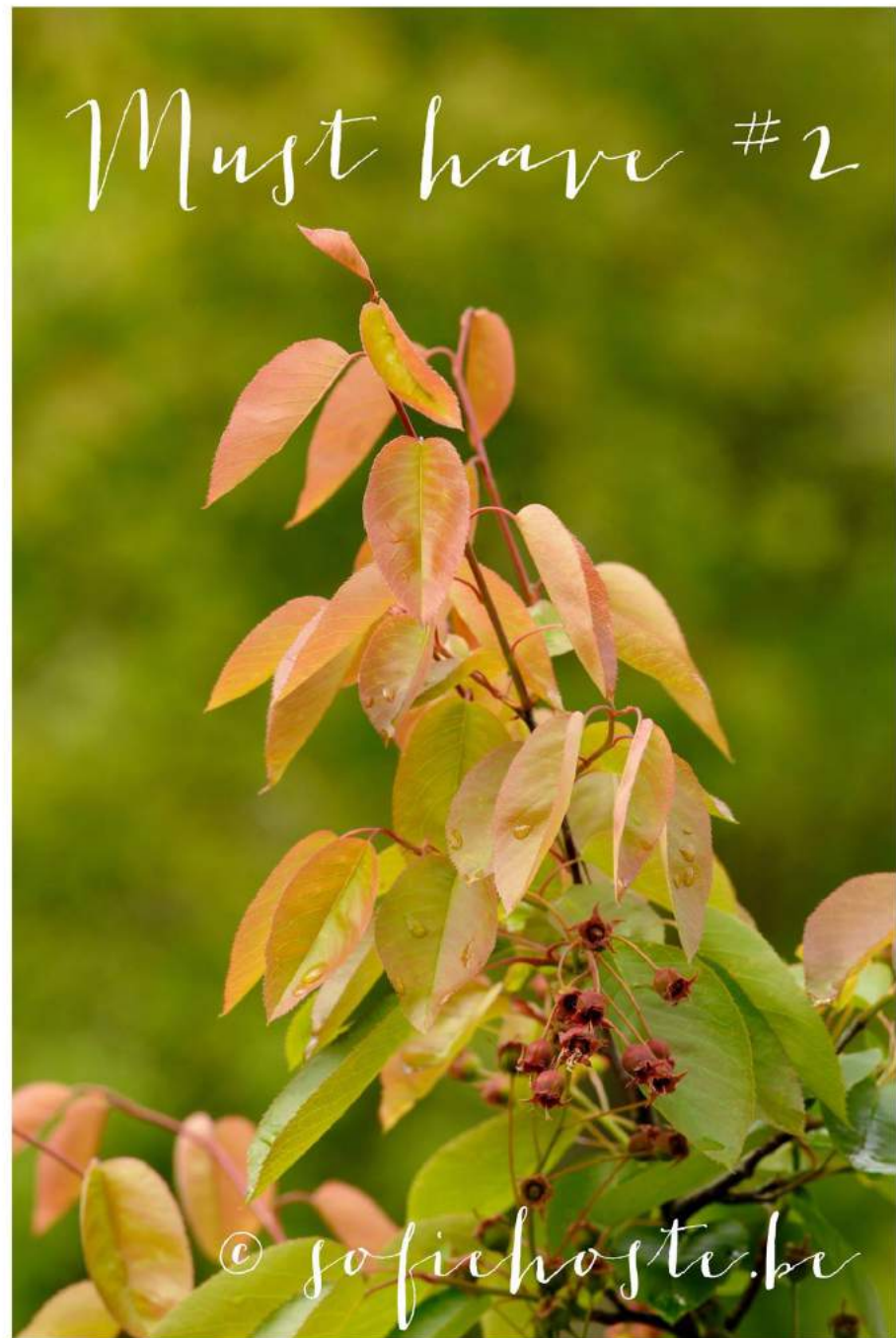
- GROEN als basis = RUST
- Kies per border of per tuin max. 2 kleuren + wit kan altijd erbij

Must haves!

- Bomen
- Struiken
- Kruidachtigen
- Bodembedekkers
- Kruidengazon
- Bloembollen
- Moestuin
- Kruiden
- Bloemenakker versus bloemenweide

Must have BOMEN

- KLEINE bomen: krenteboompje (*Amelanchier lamarckii*),
 - KNOTbomen: knotwilg (*Salix* sp.) , iep (knotiep)
 - GROTE bomen: beuk, wilg*, es, esdoorn, haagbeuk, okkernoot, (ratel)populier*, tamme kastanje, wilde appel, wilde gagel, wintereik, zomereik, winterlinde, zomerlinde, zoete kers, zwarte els, witte moerbei
 - FRUITbomen: appel, peer, kers, ... leifruitbomen
- (* = snelle groeiers)

Must have STRUIKEN

- KLEINE struiken: vlinderstruik (*Buddleia davidii*), *Viburnum opulus* 'Compactum'
- GROTE struiken: hazelaar (*Corylus avellana*) , spaanse aak/veldesdoorn (*Acer campestre*)
- Hagen/heggen: spaanse aak/veldesdoorn, haagbeuk (*Carpinus betulus*)
- BESSEN struiken: witte of roze aalbes (*Ribes* sp.), rode of gele frambozen (*Rubus* sp.), doornloze braam, 'nieuwe' soorten: kiwibes, honingbes

Must have #3

© sofiehoste.be

Must have KRUIDACHTIGEN

= vaste planten = borderplanten

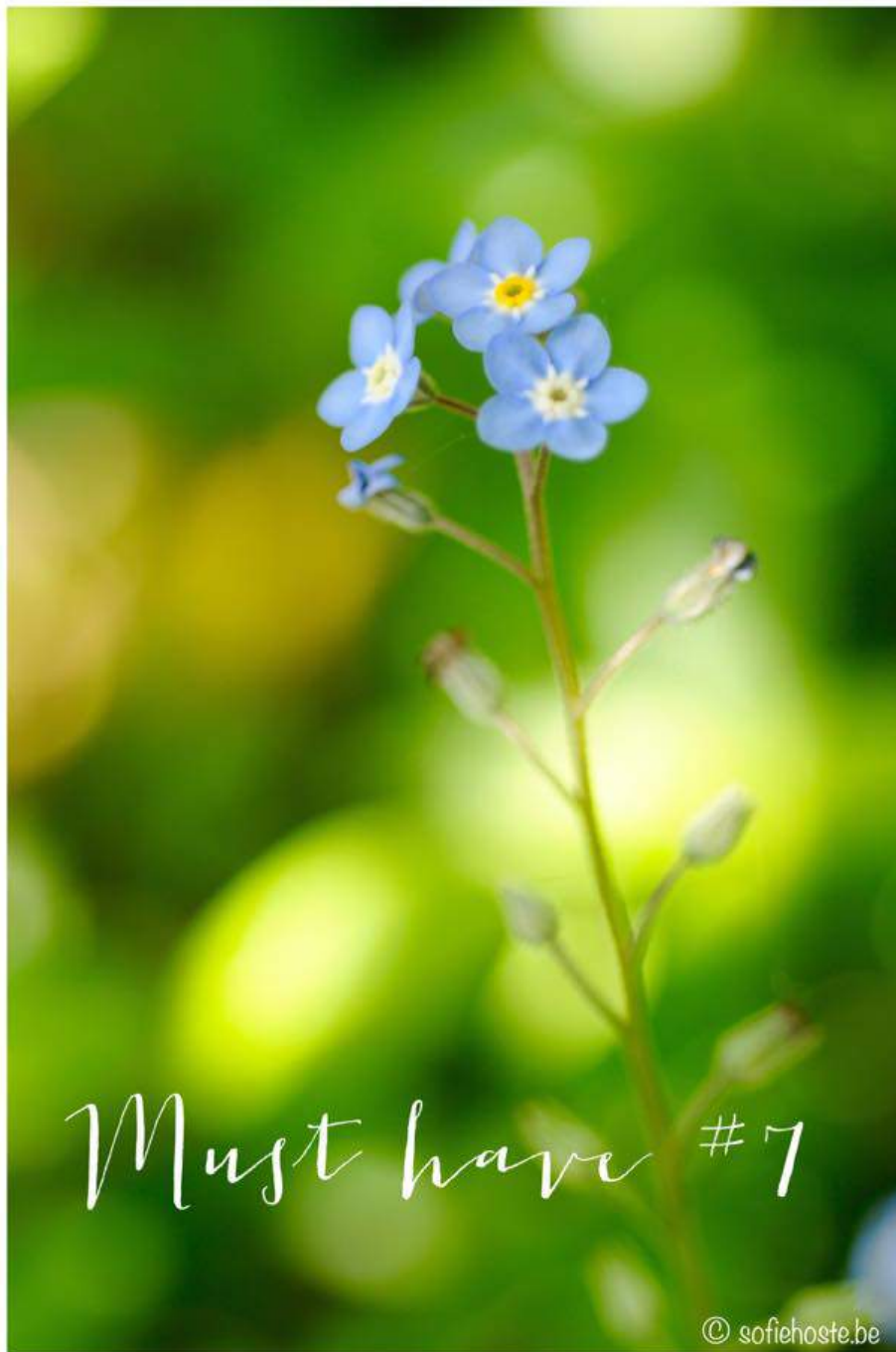
→ Zon: vrouwemantel (*Alchemilla mollis*), slaapmutsje (éénjarig maar zaait zich makkelijk uit, *Esscholzia*), purperhoed (*Echinacea purpurea*), lavendel (*Lavandula angustifolia*), Hemelsleutel (*Sedum spectabile*)

Must have KRUIDACHTIGEN

= vaste planten = borderplanten

→ Schaduw: akelei (*Aquilegia vulgaris*),
vergeet-me-nietje (*Myosotis sylvatica*),
hosta

Must have #12

© sofiehoste.be

Must have

Must have #5

Must have BODEMBEDEKKERS

- Ooievaarsbek (*Geranium macrorrhizum* of *G. phaeum*)
- Vrouwemantel (*Alchemilla mollis*)
- OLV bedstro (*Gallium odoratum*)
- Bosaardbeitjes (*Fragaria vesca*)

De bodem wil altijd bedekt zijn,

**Als je dat zelf niet doet met bodembedekkende planten,
dan groeit er onkruid en moet je altijd opnieuw wieden.**

Must have #11

© sofiehoste.be

Must have #12

© sofiehoste.be

Must have #13

© sofiehoste.be

Must have #10

© sofiehoste.be

Must have KRUIDEN in het GAZON

GAZON versus mostapijt

Must have BLOEMBOLLEN

- Krokusjes (Crocus sp.)
- Paasbloemen (Narcissus sp.)
- Sieruien (Allium sp.)

→ In september
bloembollenactie bij
Tuinen in Beweging

Moestuין

- Intensief!
- Makkelijke groenten kiezen:
 - Courgette
 - Pompoen
 - Venkel (aaibaar!)
 - Verticaal: Oost-indische kers, (peul)erwten, boontjes
- Kleinfruit:
 - Ribes, Rubus,
- Rabarber
- In verschillende delen i.p.v. één groot vlak
- Gemengd in borders
- Mag ook mooi zijn!

Sierlijke prei

Bloemenpluktuin

Voorzie wat extra, in borders

Kruiden

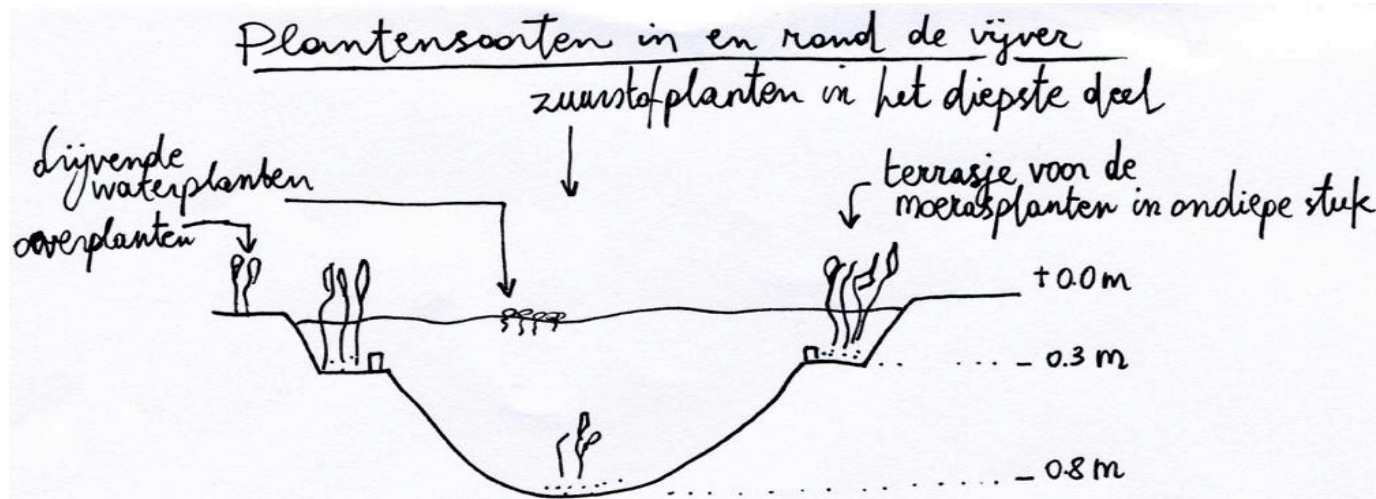
- Citroenmelisse (*Melissa officinalis*)
- Munt (*Mentha spicata*), maar ook aardbeimunt, chocolademunt, Marrokaanse munt ...
- Wollige munt (*Mentha rotundifolia*) aaibaar!
- Komkommerkruid (*Borago officinalis*)
- Goudsbloem (*Calendula officinalis*)
- Kaasjeskruid (*Malva oacea*)
- Marjolein (*Origanum vulgare*)
- Salie (*Salvia officinialis*) 1001 soorten...
- Tijm (*Thymus vulgaris*)

Potten

A rustic wall with a window and various potted plants. The wall is made of light-colored, textured plaster. A dark brown wooden window with shutters is centered. To the left of the window is a wooden shelf with two terracotta pots containing green plants. Below the shelf is a circular terracotta decoration. To the right of the window is a small wooden box with a house-shaped decoration. Below the box is a small shelf with three small terracotta pots. On the far right, a chain hangs from a hook, holding a large, dense, green plant. In the foreground, there are several large potted plants, including a tall, thin plant with orange flowers, a large green plant with yellow flowers, and a large terracotta pot with purple succulents. The plants are arranged in a way that they are visible through the window and around it.

- Kruiden
- Niet-winterharde soorten (Afrikaanse lelie)
- Citroenboom(pje)
- Olijfboom(pje)
- Oleander
- Jadeplant
- Helleborus

Waterplanten

- Oeverplanten: adderwortel, kievitsbloem, gele lis, siberische lis, moeras-vergeet-mij-nietje, koningsvaren, moerasvaren, beenbreek, gewone valeriaan, langbladige ereprijs, gewone wederik, poelruit,...
- Moerasplanten: dotterbloem, grote boterbloem, watermunt (kan woekeren en is niet lekker voor thee), waterdrieblad, wateraardbei, zwanebloem, slangenwortel, scherpe zegge, holpijp, japanse reuzenholpijp, moeraswerderik, kalmoes,...
- Zuurstofplanten: aarvederkruid, gedoornd hoornblad, ...
- Drijfplanten: waterlelie, kikkerbeet

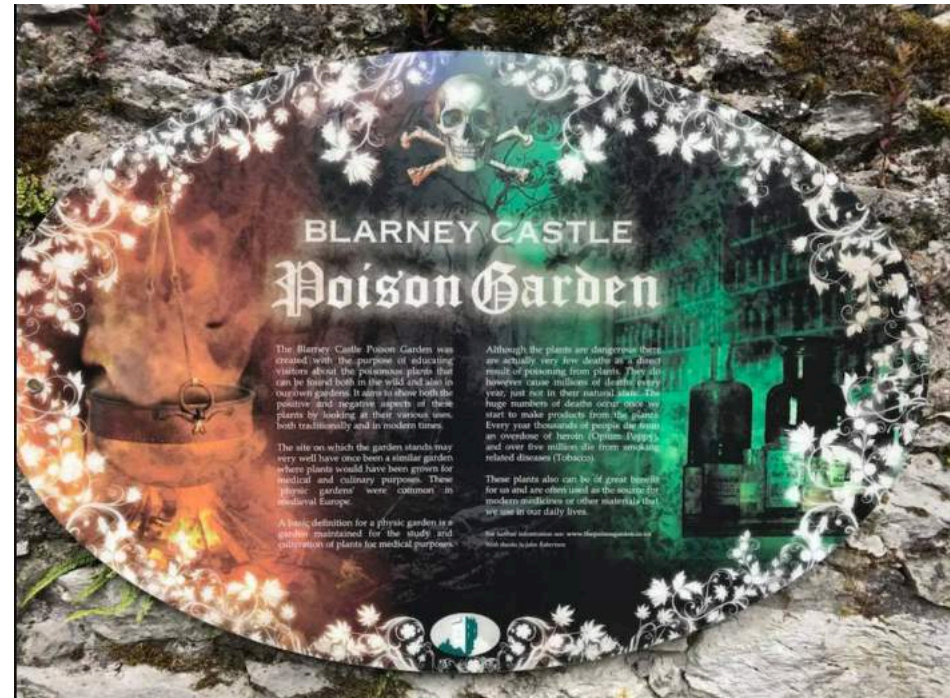
Grassen en bamboes

- Prairie-effect
- Philostachys soorten
- Stipa
- Pennisetum

Geen giftige planten?

- Waarom?
- Alles is potentieel giftig
- Zelf afweging maken

Giftige houtachtige planten

Te vermijden (?):

- *Euonymus europaeus* spp. (wilde kardinaalsmuts)
- *Ilex aquifolium* (hulst)
- *Daphne mezereum* (peperboompje)
- *Laburnum anagyroides* (gouden regen)
- *Taxus baccata* (taxus of venijnboom)

Andere giftige soorten:

- *Aconitum napellus* (monnikskap)
- *Arum maculatum* (gevekte aronskelk)
- *Chelidonium majus* (stinkende gouwe)
- *Colchicum byzantinum* (herfsttijloos)
- *Andromeda polifolia* (lavendelheide)
- *Clematis vitalba* (bosrank)
- *Cytisus* spp. (brem)
- *Hedera helix arborescens* (klimop in struikvorm)
- *Juniperus communis* (jeneverbes)
- *Juniperus sabina* (zevenboom)
- *Juniperus virginiana* (cederhoutboom)
- *Kalmia* spp. (le pelboom)

- *Ligustrum* spp. (liguster)
- *Lonicera* behalve *Lonicera pileata* (kamperfoelie) en *Lonicera nitida* Elegant
- *Lycium barbarum* (boksdoorn)
- *Pieris japonica* (struikheide)
- *Prunus laurocerasus* (gewone laurierkers)
- *Prunus serotina* (Amerikaanse Vogelkers)
- *Prunus virginiana* (Virginische vogelkers)
- *Rhamnus cathartica* (wegedoon)
- *Rhododendron* spp.
- *Rhus* spp. (fluweelboom)
- *Robinia pseudoacacia* (acacia)
- *Sambucus ebulus* (kruidvlier)
- *Sambucus racemosa* (bergvlier)
- *Viburnum*, besdragende soorten (sneeuwbal, Gelderse roos)

Giftige kruidachtige planten

- *Aconitum napellus* (monnikskap)
- *Arum maculatum* (gevlekte aronskelk)
- *Chelidonium majus* (stinkende gouwe)
- *Colchicum byzantinum* (herfsttijloos)
- *Convallaria majalis* (lelietje - van - dalen)
- *Delphinium cultorum* (ridderspoor)
- *Digitalis purpurea* (vingerhoedskruid)
- *Helleborus* spp.
- *Heracleum mantegazzianum* (reuzenberenklauw)
- *Papaver somniferum* (slaapbol, opiumpapaver)
- *Solanum nigrum* (zwarte nachtschade)

Bloemenakker vs Bloemenweide

- Intensief vs minder intensief
- Eénjarig versus meerjarig

Dieren in de tuin

Kippen

Katten

Hond

Vissen

maar ook (en nog veel meer)... insecten
zoals vlinders, lieveheersbeestjes,

Top van nectarplanten voor dagvlinders

=vaste planten = borderplanten

- *Buddleja davidii* (vlinderstruik)
- *Verbena bonariensis* (ijzerhard)
- *Knautia arvensis* (beemdkroon)
- *Sedum spectabile* (hemelsleutel)
- *Aster dumosus* (herfstaster)
- *Eupatorium cannabinum* (koninginnekruid)
- *Lavandula angustifolia* (lavendel)
- *Agastache 'Blue Fortune'* (dropplant)
- *Veronica longifolia* (ereprijs)
- *Salvia nemorosa* (siersalie)

Onkruid

als ik er iets aan kon doen, zou ik dit
woord schrappen uit het woordenboek, want
het bestaat niet! Elk kruid heeft een
waarde, een functie in het grotere geheel,
het heeft een betekenis en geeft jou
duidelijke signalen,
als tuurier én als mens.
Het draagt prachtige
namen en weelderige bloemen
As wild and free as it can be ...
Ongewenst kruid bestaat ook
alleen bij de gratie van iets anders,
iets wat wel gewenst is. En vice versa.
Kijk vandaag eens naar het onkruid in je leven
en wees het dankbaar voor het accentueren
van wat je koestert.

© sofie hoste

© sofie hoste

Let's start the

Flower challenge!

Een groene welkom!

- Groen aan de inkom
- Weinig plaats?
 - Klimplant
 - Stokrozen

Plantenkwekerijen met interessant aanbod en website:

Voor bomen en struiken (houtachtige planten):

De Bruyn boomkwekerij (Ramsel): <https://www.boomkwekerij-debruyn.com/>

Voor vaste planten (kruidachtigen):

Jan Spruyt (Buggenhout): <https://www.vasteplant.be/>

De Hessenhof (ecologisch, Nederland) <https://www.hessenhof.nl/>

De Groene Lis (Booischot, kleine kwekerij) <http://www.groenelis.be/>

Bloembollen:

webshop van Tuinen in Beweging verkoopt elk jaar tot 30 september bio bloembollen!

<https://tuineninbeweging.be/plantenkwekers>

Trek de tuin naar BINNEN!

- Moestuintje/miniserre
- Waterkers kweken
- Pluktuin: altijd verse boekett
- Seizoenstafel
- Kamerplanten

Flower challenge!

Ranonkels for life!

Planttips

– Herhaling

- Mooi!
- Links <--> Rechts evenwicht
- geeft rust

– Beperk je aantal verschillende soorten

- om te starten een stevige basis
- Later eventueel verder uitbreiding met meer soorten

– Maak linten (lijnen) van beplanting

- Geen 1001 aparte eilandjes van plant hier en daar (punten)
- Doorgangen creëren in de beplanting

– Plantdichtheid en plantpatronen

Tijdstip van aanplanting

- **Bomen en struiken (blote wortel):** van nov → begin april
- **Struiken in containerpotten:** kan nog wat later
- **Vaste planten:** hele jaar rond met voorkeur in voorjaar
- **Eénjarigen zaaien:** latere lente
- **Bloembollen:** najaar, van okt → eind nov

Ondergronden

- Afwisseling
- Niet te complex – natuurlijke lijnen
- Paden:
 - verhard of halfverhard of onverhard?
- Terras:
 - Natuursteen
 - Keramische tegels
 - Hout
 - Kiezels
 - Gazon
 - Hakselhout

Ondergronden

- Voorbereiding moestuin en borders:
 - afdekken met karton
 - daarop 10 cm compost (goeie VLACO kwaliteit)
- Paadjes in hakselhout

Aantrekkelijke ondergrond

Maximale variatie voor exploratie van kleine kinderen:

- * Wit zand
- * Zwarte aarde
- * Paadjes of terreintjes met verschillende ondergronden
- * Tegels hier en daar uitbreken
- * Ingegraven stammetjes
- * Hellingen
- * Lang gras met paadjes gemaaid

Op blote voeten!

Vlechtwerk

Duurzaamheid hout

Klasse	Duurzaamheid	Loofhout	Naaldhout
1	Zeer duurzaam	afzelia, azobé (in watercontact), bilinga, demerara groenhart, jarrah, mansonina, moabi, okan, padoek, pau amarelo, teak, walaba	
1-2	Duurzaam tot zeer duurzaam	afrormosia, iroko, kapur, merbau, robinia	
2	Duurzaam	azobé, bangkirai, basralocus, bossé, bubinga, cedrela, Europees eiken, karri, kastanje, kempas, louro vermelho, mahonie, sepetir, wengé	taxus, western red cedar
2-3	Gemiddeld duurzaam tot duurzaam	Amerikaans wit eiken, kosipo, purperhart, sipo, tola branca	
2-4	Beperkt duurzaam tot duurzaam	donkerrode meranti (dark red meranti)	
3	Gemiddeld duurzaam	cedrorana, danta, keruing, movingui, mutenye, niangon, noten, sapeli, tiama	douglas fir, pitch pine
3-4	Beperkt duurzaam tot gemiddeld duurzaam	dibétou, krappa, lichtrode meranti (light red meranti), red balau	agathis, grenen, lodgepole pine
4	Beperkt duurzaam	Amerikaans rood eiken, avodiré, eyong, hickory, iepen, limba, mengkulang, okoumé	Amerikaans grenen, Carolina pine, dennen, hemlock, southern pine, vuren, weymouth
4-5	Niet duurzaam tot beperkt duurzaam	ogea	parana pine, radiata pine, sitka spruce
5	Niet duurzaam	abachi, abura, baboen, berken, Europees beuken, essen, elzen, esdoorn, haagbeuken, fuma, ilomba, koto, linden, populieren, ramin	sugi

Ecologische houtkeuze

- FSC-label: uit duurzaam beheerde bossen
- Soorten:
 - Inheems: lariks (3), robinia (1), douglas (3), eik (2), vuren (5), essen (5), vuren (5)
 - Thermowood:
 - Thermo essen: harder (uit Roemenië) (1)
 - Thermo vuren: zachter (uit centraal-Europa) (1)
- Gebruik:
 - Voor terras: robinia, thermo vuren of thermo essen
 - Voor gevel: lariks
 - Voor onderbalken terras: tropisch hardhout

Metaal

- Gegalvaniseerd staal
- Inox
- Cortenstaal
- ...

Beton

- Ecologisch?
- Contrast tussen strak en wild
- Waterdoorlatendheid
- Op beperkte oppervlakken aantrekkelijk

Verlichting

- Ecologisch versus genieten...
- Op zonne-energie
- Mooi en functioneel mag samengaan maar nog niet veel eenvoudig design op de markt momenteel
- <https://www.tuineninbeweging.be/verlichting-voor-de-tuin>

Tuinmeubilair

- Kies voor eenvoud
- Minder is meer
- Duurzaamheid
- Zo min mogelijk plastic...

Nu gaan we écht
van start!

(maar op het
gemakje en vooral:
op jouw eigen
ritme)

A hand holding a blue pencil is positioned on the right side of the frame. In the upper left, a metal tray holds a variety of colored pencils. Below the tray, a drawing of a house with a red roof and blue sky is visible. The background is a dark, textured surface.

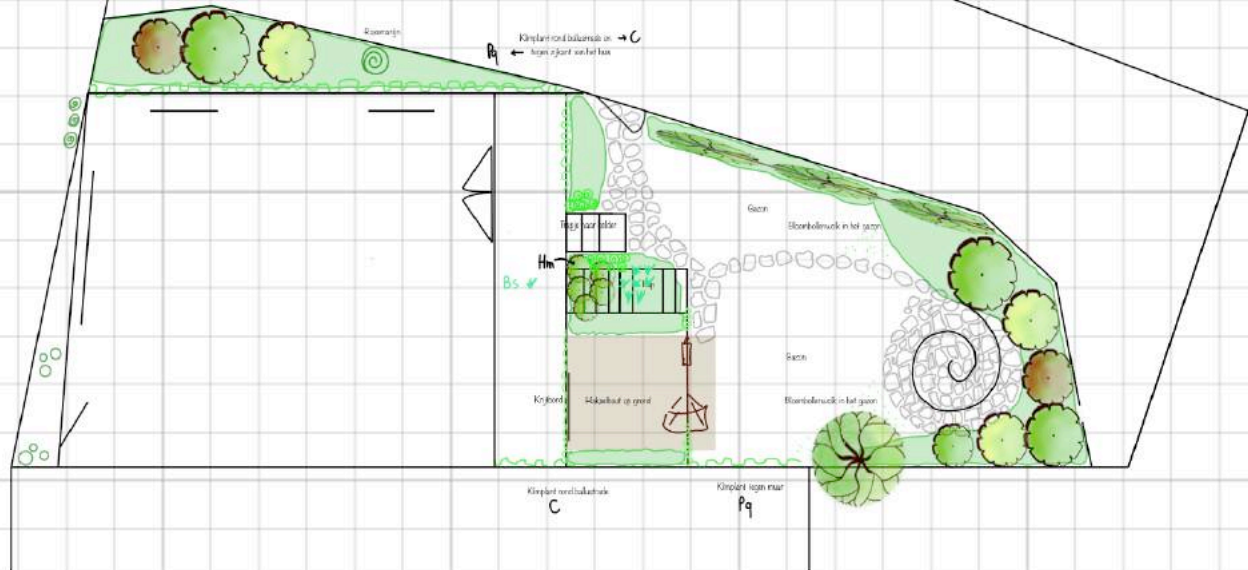
Aan de slag!

- Geef eerst plaats aan: bomen, struiken, vaste planten, bloembollen.
- Teken de volwassen omvang van bomen en struiken
- Geef vaste plantenborders de kleur van de bloemen die erin passen (max 2 kleuren per plek)
- Elk seizoen iets interessants

Tuinen in Beweging
Sofie Hoste
<http://www.tuineninbeweging.be>
sofie@tuineninbeweging.be

1 m

Ar

Gn

 Aa
 Vm
 Am
 La
 AdB

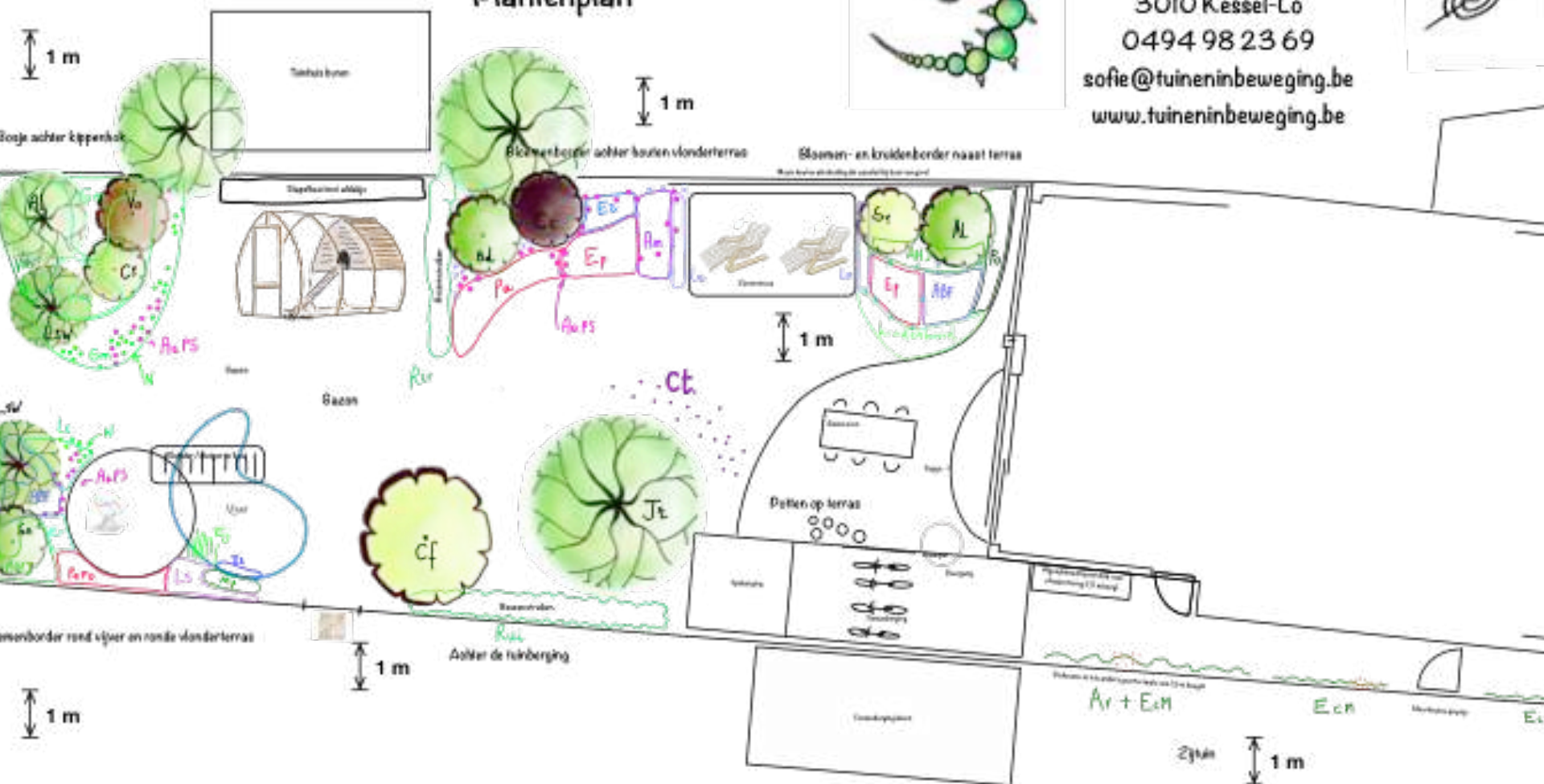
AL

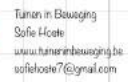
Wegland rund baustad
CmR

Pg

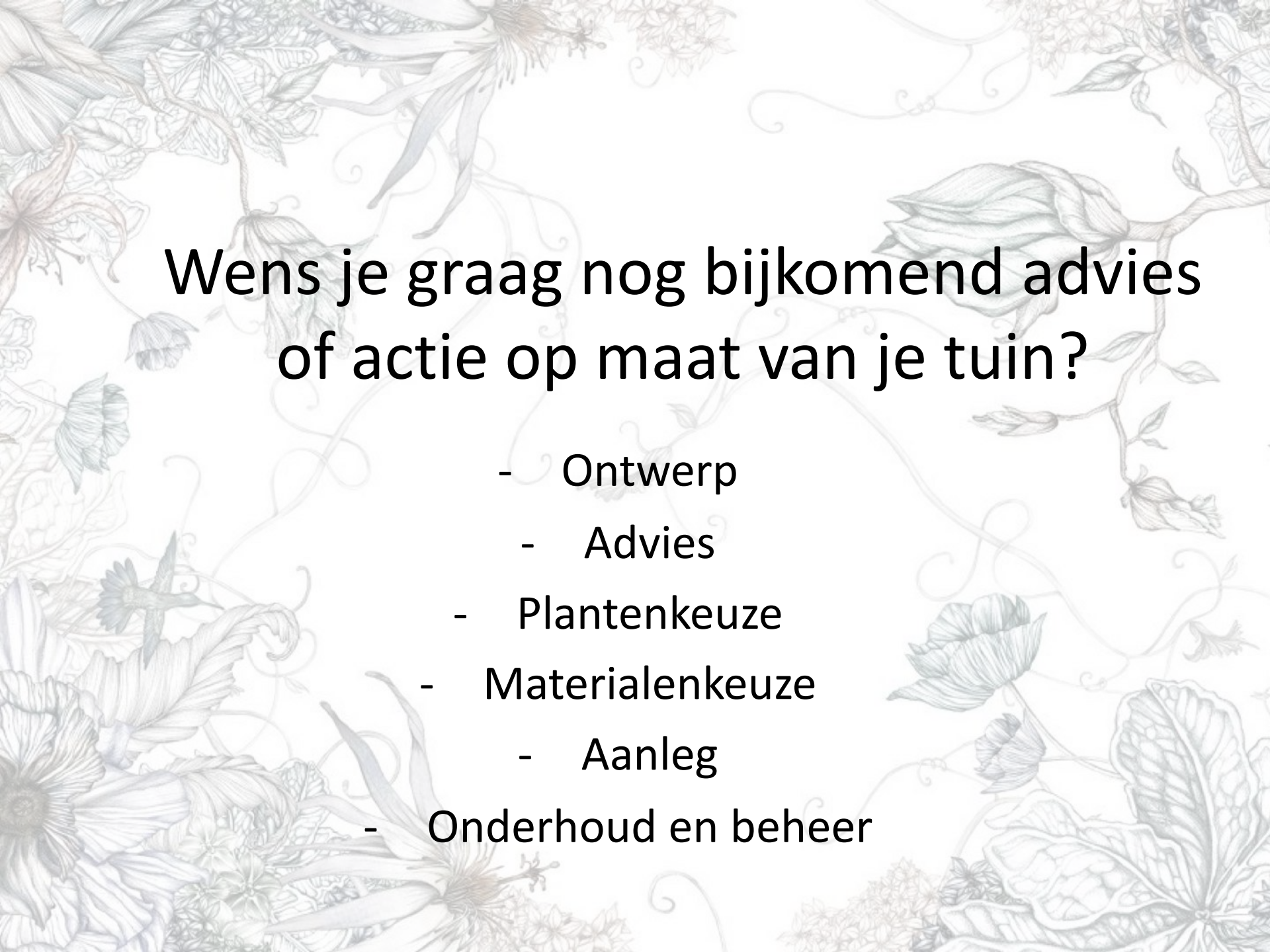

Schaal 1/50

Wens je graag nog bijkomend advies
of actie op maat van je tuin?

- Ontwerp
 - Advies
- Plantenkeuze
- Materialenkeuze
 - Aanleg
- Onderhoud en beheer

Altijd welkom met je vragen:

Sofie Hoste

Tuinen in Beweging

Albrecht Rodenbachstraat 65

3010 Kessel-Lo

0494 982369

sofie@tuineninbeweging.be

www.tuineninbeweging.be

